

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 11.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.11.129>

УДК 657.3:339.5:004

О. М. Губарик,

*к. е. н, доцентка кафедри обліку, оподаткування та управління
фінансово-економічною безпекою,*

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3296-2074>

О. О. Палій,

*здобувачка вищої освіти, кафедра обліку, оподаткування та управління
фінансово-економічною безпекою,*

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-1115-7518>

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБЛІКУ ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ МСФЗ

О. Hubaryk,

*PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Accounting, Taxation
and Financial and Economic Security Management,
Dnipro State Agrarian and Economic University*

О. Palii,

*Student of Higher Education, Department of Accounting, Taxation and Financial
and Economic Security Management,
Dnipro State Agrarian and Economic University*

DIGITAL TRANSFORMATION OF ACCOUNTING FOR EXPORT OPERATIONS IN ACCORDANCE WITH IFRS REQUIREMENTS

У статті досліджено сутність категорії «Цифрова трансформація обліку в контексті зовнішньоекономічної діяльності». На сьогоднішній день цифрова трансформація обліку – це більше, ніж автоматизація вже існуючих бухгалтерських процесів, наприклад, переведення паперових документів у Word чи Excel, це скоріше докорінна зміна системи бухгалтерських процесів, таких як збирання, обробка, аналіз та подача інформації на основі та за допомогою використання інноваційних цифрових технологій. Дана категорія висвітлює комплексний перехід обліку зовнішньоекономічних (експортних) операцій від ручного (або частково автоматизованого) до електронного документообігу; від розрізнених, часто ізольованих або слабо інтегрованих інформаційних систем до комплексної інтегрованої системи; від обліку, орієнтованого на «постфактум» до автоматизованого обліку, максимально наближеного до реального часу; перехід від орієнтованості виключно на національних стандартах бухгалтерського обліку до поступового впровадження МСФЗ безпосередньо у логіку цифрових систем і облік; від традиційних процесів бухгалтерського обліку зовнішньоекономічних операцій до сучасних цифрових технологій з одночасним забезпеченням повної відповідності МСФЗ. В підсумку можна сказати, що цифрова трансформація є складним комплексним процесом, що спрямований на створення високотехнологічної автоматизованої, орієнтованої на реальний час облікової системи, об'єднує в собі технологічний аспект, зміни в бізнес-процесах і відповідність міжнародним вимогам. Мета цього переходу: підвищення якості, достовірності, оперативності та прозорості інформації, що є необхідним для ефективного управління бізнесом та дотримання високих вимог міжнародних стандартів. У контексті експортних операцій цифрова трансформація обліку є критично важливою, її впровадження має забезпечувати безперешкодне та швидке оформлення митних операцій і валютних надходжень в режимі реального часу. Впровадження електронного документообігу та/або інтегрованих систем, дозволить погоджувати дані

по імпорнтним операціям, митні декларації, знижуючи вірогідність допущення помилок та прискорюючи відображення результатів операцій в обліку.

The article examines the essence of the category “Digital Transformation of Accounting.” Today, the digital transformation of accounting represents much more than the automation of existing accounting processes, such as transferring paper documents into Word or Excel formats. It is rather a fundamental transformation of the entire accounting system – encompassing the collection, processing, analysis, and presentation of information – based on and enabled by innovative digital technologies. This category reflects a comprehensive transition of accounting for foreign economic (export) operations from manual (or partially automated) processes to full-scale electronic document management; from fragmented, often isolated or weakly integrated information systems to a unified and integrated system; from accounting focused on “post-factum” data recording to automated accounting operating as close as possible to real time; from reliance solely on national accounting standards to the full incorporation of IFRS requirements directly into the logic of digital systems; and from traditional accounting processes for foreign economic operations to modern digital technologies that ensure full compliance with IFRS. In conclusion, digital transformation of accounting is a complex process aimed at creating a highly technological, automated, real-time-oriented accounting system. The objective of this transition is to enhance the quality, reliability, efficiency, and transparency of information, which is essential for effective business management and compliance with the stringent requirements of international standards. In the context of export operations, the digital transformation of accounting is critically important, and its implementation must ensure the seamless and rapid processing of customs operations and foreign currency inflows in real-time. The implementation of electronic document management and/or integrated systems will allow for the reconciliation of data related to import operations, as well as

customs declarations, thereby reducing the probability of errors and accelerating the reflection of transaction results in the accounting records.

Ключові слова: *цифрова трансформація обліку, облік експортних операцій, міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), електронний документообіг (ЕДО), ERP-системи, блокчейн в обліку, автоматизація обліку, зовнішньоекономічна діяльність, використання ШІ в обліку.*

Keywords: *digital accounting transformation, accounting for export operations, international financial reporting standards (IFRS), electronic document management (EDM)/ electronic document flow, ERP-system (Enterprise Resource Planning Systems), blockchain in accounting, accounting automation, foreign economic activity, AI Application in accounting.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Через вплив та впровадження сучасних технологій в облік постає необхідність концептуального переосмислення та практичної адаптації системи обліку експортних операцій до глобальних інтеграційних процесів та умов прискореної цифрової трансформації. Методи та прийоми, що використовувались в обліку раніше вже не можуть забезпечити той рівень оперативності, прозорості та якості інформації, що вимагається для ефективного управління в умовах міжнародної торгівлі. Питання автоматизації облікових процесів та виходу на МСФЗ набуває особливої актуальності в контексті заходів, спрямованих на інтеграцію з ЄС та активної торгівлі з країнами ЄС. Така напрямок діяльності на рівні країни вимагає від вітчизняних підприємств повної транспарентності та взаємосумісності облікових даних. Впровадження цифрових рішень, покликаних вирішити питання, що зараз постають перед бізнесом України, також дозволять

мінімізувати трансакційні витрати, прискорити оборотність капіталу за, що дуже важливо, забезпечити конкурентні переваги українських експортерів на міжнародних ринках. Оскільки впровадження таких цифрових рішень – це крок до нового підходу до введення обліку і управління бізнесом в цілому, то виникає наукова потреба у формуванні нової концепції обліку, в якій технології будуть виступати не просто як інструменти автоматизації, а як фактори, що змінюють саму сутність облікових даних та механізми забезпечення їх достовірності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В наукових працях як вітчизняних, так і зарубіжних фахівців ведеться активне обговорення проблематики цифрової трансформації бухгалтерського обліку. Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про зростаючий інтерес наукової спільноти до цифрової трансформації бухгалтерського обліку на фоні глобалізаційних викликів. Серед українських авторів варто згадати значні напрацювання А. П. Макаренка, який зазначає, що зараз відбувається активний процес діджиталізації шляхом переходу на українські або міжнародні платформи [1]. Також варто відзначити С. В. Скрипника, який у своїй роботі стверджує наступне: «Забезпечення раціонального вибору адекватного для конкретного підприємства програмного продукту для автоматизації процедур бухгалтерського обліку та ефективне його використання у процесі обробки облікових даних дозволяє забезпечити підприємству: оперативне ведення; обробку та формування вихідного інформаційного масиву даних бухгалтерського обліку; забезпечення внутрішнього контролю інформації; зменшення ручної праці; підвищення якості та ефективності роботи бухгалтерів; вдосконалення процесу організації бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності підприємства, що у сукупності сприяє удосконаленню системи менеджменту, підвищенню рентабельності та економічному зростанню підприємства» [2]. М. М. Василюк, О. Е. Лубенченко, Т. Л. Кузьмін у своїй роботі опрацювали

вплив цифрових технологій не тільки на приватний сектор, а й на бюджетний і прийшли до такого висновку «Автоматизація бюджетного обліку та контролю є стратегічно важливим елементом цифрової трансформації державного управління, який сприяє підвищенню прозорості, підзвітності та ефективності використання державних фінансів» [3]. Л.І. Слюсарчук висловлює свою думку щодо цього питання і говорить наступне: «Впровадження автоматизованої облікової системи – це етапний процес, що потребує ретельної підготовки, адаптації під реалії підприємства та активної участі персоналу» [4]. Пирог О. В. вивчає зовнішньоторговельну позицію України, підкреслює необхідність вивчення цієї теми і наголошує на наступному: «Водночас статус кандидата на членство в ЄС вимагає від України виконання євроінтеграційних зобов'язань щодо зближення законодавства, розвитку торговельних відносин з країнами ЄС, секторальної інтеграції у Внутрішній ринок ЄС, участі у ключових програмах, тощо. У цим умовах виникає потреба дослідження зовнішньої торговельної позиції України в ЄС, що передбачає вивчення тенденцій зміни у період дії воєнного стану».[5] Зарубіжні вчені, зокрема Elisabetta Barone (Brunel University London), Stephani Mason (DePaul University), Araceli Mora (Universidad de Valencia) та David Procházka (Prague University of Economics and Business), які у коментарі до Post-Implementation Review (PIR) IFRS 15 від European Accounting Association (2024) аналізують літературу щодо ефектів стандарту на розкриття інформації та перехідні періоди, підкреслюючи реальні наслідки для експортних контрактів у контексті ASC 606 (аналог IFRS 15) [6]. Тімченко О.Л., вивчаючи вплив воєнного стану на експорт аграрної продукції з України і порівнюючи дані надходження від експорту по рокам зазначає, що «Порівняння аграрного експорту воєнного періоду з попереднім свідчить, що попри спад у перші місяці, він вирівняв свої позиції і продовжує розвиватись» [7].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета написання статті полягає в узагальненні передового зарубіжного та

вітчизняного досвіду застосування цифрових технологій в обліку зовнішньоекономічної діяльності; вивченні автоматизації процесів експорту з використанням інтегрованим ERP-систем та спеціалізованого ПЗ; аналізі впливу вимог МСФЗ на формування цифрових облікових процесів експорту, формуванні практичних рекомендацій щодо вдосконалення роботи підприємств з використанням інтегрованих систем. Під час підготування матеріалу було узагальнено теоретичні матеріали по темі, проаналізовано дані НБУ та експортерів, які є у вільному доступі, сформовано напрями удосконалення ведення обліку, які можуть бути використані підприємствами у введенні обліку; було вивчено зовнішньоекономічну діяльність підприємств України у контексті її автоматизації; досліджено вплив Міжнародних стандартів фінансової звітності на формування цифрових облікових процесів у сфері ЗЕД, зокрема при експорті; проаналізовано відповідність існуючих систем автоматизації, що інтегруються до вимог МСФЗ.

Виклад основного матеріалу дослідження. До певного моменту розвитку економічних відносин традиційний спосіб ведення обліку (вручну або частково автоматизований) цілком відповідав вимогам бізнес-середовища, його методика забезпечувала достатній рівень достовірності та контролю. Однак, такий підхід мав суттєві обмеження і, якщо розглядати його в контексті обліку зовнішньоекономічних операцій, то облік потерпав від розрізненості інформаційних систем, що значно ускладнювало оперативний валютний контроль та інтеграцію даних логістики. У таблиці 1 зібрана порівняльна інформація по основним критеріям введення обліку в зовнішньоекономічній діяльності.

Таблиця 1. Ключові критерії обліку в ЗЕД

№ з/п	Критерій	«Традиційний» облік	Автоматизований облік
1	Розрахунок курсових різниць	Здійснюється вручну, завжди є високий рівень допущення помилок	Здійснюється автоматично, за заданим курсом, або за даними з джерел (НБУ)
2	Формування митної вартості	Зведення і співставлення даних з кількох джерел вручну по кожній операції імпорту/експорту	Автоматизований розрахунок і включення необхідних операцій в розрахунок
3	Облік ПДВ	Складний контроль термінів виникнення перших подій, реєстрацій операцій, що оподатковуються	Автоматизований контроль подій та реєстрацій операцій, що оподатковуються
4	Складання валютної звітності	Висока трудомісткість, брак кваліфікованих спеціалістів, високий рівень помилок	Миттєве автоматичне формування реєстрів та всіх необхідних форм звітності

В основі цифрової трансформації обліку експорту лежить інтеграція сучасних цифрових технологій у базові бухгалтерські операції, пов'язані з ним, а саме у процеси фіксації, обробки та контролю експортних операцій. В Україні процес переходу обліку до автоматизованих систем і впровадження сучасних технологій регулюється Концепцією розвитку цифрової економіки та суспільства (2018-2020 [7], з продовженням у подальших ініціативах Міністерства цифрової трансформації України, проектами Державної митної служби, такими як, наприклад «е-Митниця» (комплексна система, що за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій підвищує ефективність митного регулювання) та інтеграція з NCTS (NCTS – нова комп'ютеризована система транзиту, технологія, що лежить в основі Конвенції про процедуру спільного транзиту). В процесі переходу можна виділити декілька основних елементів, виявити їх сильні сторони та виклики при впровадженні (Таблиця 2) які допомагають підприємствам рухатись в одному темпі з розвитком технологій.

Впровадження новітніх цифрових технологій супроводжується високими ризиками та викликами, проте ряд проведених досліджень доводить, що підприємства з високим рівнем цифровізації підвищують якість експорту в середньому на 20-30% та посилюють стійкість до криз та форс-мажорних обставин.

Таблиця 2. Елементи цифрової трансформації

№ з/п	Елемент цифрової трансформації	Опис	Сильні сторони	Виклики
1	Електронна митна декларація та «Єдине вікно»	Перехід до електронного подання митних декларацій, інтеграція з NCTS для автоматичного оформлення експорту.	Зменшення часу оформлення операцій, мінімізація помилок, підвищення прозорості, зменшення корупції	Інтеграція з застарілими обліковими програмами, брак цифрової грамотності у персоналу, ризики кібератак
2	ERP-системи, хмарні рішення	Використання програм, таких як ERP або SAP з модулями для експорту	Обробка інформації в режимі реального часу, точність розрахунків, зниження витрат на персонал	Висока вартість впровадження, проблеми з сумісністю даних, необхідність навчання персоналу
3	Блокчейн та ІІІ для трейдингу та аналітики	Блокчейн для незмінного фіксування ланцюга постачань від виробництва до експорту, ІІІ для прогнозування ризиків, аналізу ринку та автоматичного аудиту	Підвищення безпеки та довіри зі сторони клієнтів та власників бізнесу, покращення якості експорту, швидке реагування на зміни в законодавстві	Відсутність в Україні регуляторної бази, високі витрати інфраструктуру, низька готовність підприємств до переходу на використання ІІІ в обліку
4	Big Data та аналітика для управління ризиками	Збір даних з митниці, банків та експортерів для моніторингу в реальному часі	Прогнозування попиту, оптимізація логістики, підвищення стійкості експорту	Брак кваліфікованих спеціалістів, проблеми з якістю та достовірністю даних інформаційних баз в Україні
5	Хмарні технології та кібербезпека	Перехід до використання онлайн-бухгалтерського програмного забезпечення, яке зберігається на віддалених серверах замість встановлення на локальний комп'ютер	Масштабованість, мобільність роботи, автоматичні оновлення	Ризики хакерських атак, залежність від Інтернету

Варто сказати що подолання ключових бар'єрів (фінансування, кадровий дефіцит) вимагають державної підтримки (до прикладу програми Міністерства цифрової трансформації України).

Автоматизація експорту в Україні – важливий інструмент виживання в умовах війни; за останні роки вона набула особливої актуальності, особливо в логістиці, митних процедурах та ІТ-секторі, в якому Україна вважається одним з топ-експортерів.

За останні роки, починаючи з 2022 року українські порти та зернові термінали зазнали змін в підході до збереження та реєстрації інформації і повністю автоматизували обробку вантажів: від електронних черг для вантажівок до мобільних додатків для логістичних компаній, що допомогло прискорити експорт зерна на 20-30 %. У першому півріччі 2025 року ІТ-послуги є головним драйвером експорту в Україні: 2,7млрд. за 5 місяців, з мінімальним зростанням +0,1%, попри війну; автоматизація дозволяє українським розробникам експортувати послуги в понад 140 країн світу без фізичної логістики.

Світовою спільнотою цифрова трансформація обліку визначається як стратегічно важливий процес, який вважається суттєвим для підвищення ефективності та конкурентоспроможності підприємств. Українські підприємства переходять до цифрового обліку не тільки для того, щоб оптимізувати внутрішні процеси обліку але й для того, щоб бути більш привабливими для співпраці перед закордонними партнерами. Направленість на роботу з закордонними партнерами несе в собі необхідність переходу на ведення обліку і складання звітності за МСФЗ, щоб зменшити відмінність в підходах до ведення обліку та формування оцінки активів вітчизняних підприємств та закордонних партнерів/інвесторів. Така потреба у повній (рідше – частковій) транспарентності та взаємосумісності облікових даних набуває особливої актуальності в контексті заходів, спрямованих на інтеграцію України з Європейським Союзом та активної торгівлі з країнами ЄС. Незважаючи на складне становище, в якому знаходиться країна з початку повномасштабного вторгнення, Україна послідовно підтримує євроінтеграційний курс і впровадження цифрових в облік є одним із таких стратегічних кроків. Взаємозв'язок між сучасними автоматизованими

технологіями та вимогами МСФЗ, яким вони відповідають наведено в таблиці 3.

Таблиця 3. Взаємозв'язок цифрових рішень та стандартів МСФЗ

№ з/п	Технологія	Функціонал	Відповідність МСФЗ	Сутність технології
1	ERP-системи	Автоматизація обліку контрактів, доходів, витрат, валютних операцій	МСФЗ 15 МСФЗ 21	Визнання доходу за етапами виконання контрактів, облік курсових різниць при оплаті в іноземній валюті для здійснення розрахунків з використанням актуальних даних
2	Блокчейн	Прозорість та незмінність даних, смарт-контракти для експортних/імпортних операцій, верифікація сертифікатів походження	МСФЗ 9	Підвищення достовірності фінансових інструментів, суттєве зниження ризиків шахрайства
3	Електронний документообіг	Перехід на цифровий документообіг, швидкий обмін документами, безпечне збереження даних системах Вчасно, Медок, Єдине вікно, електронний кабінет та інші	МСФЗ 15 МСФЗ 9	Підвищення виконання зобов'язань, швидка оцінка дебіторської та кредиторської заборгованості та кредитного ризику без необхідності витрачати багато часу на збір інформації

Серед всіх інноваційних технологій варто відзначити блокчейн, як технологію, сутність якої полягає у забезпеченні незмінного, розподіленого реєстру зберігання та накопичення інформації, що є критично важливим показником для забезпечення довіри потенційних партнерів та інвесторів.

Хоча інтегровані системи ERP та ЕДО успішно вирішують проблеми об'єднання інформації та швидкості її обміну, саме блокчейн надає даним таку необхідну аудиторську незмінність, що на пряму корелює з високими вимогами МСФЗ до достовірності інформації та складеної на її основі звітності. Оскільки питання автоматизації обліку розглядається з точки зору українського бізнесу, виникає науково-практичне завдання адаптації цієї

технології до найбільш поширеного в Україні програмного забезпечення – BAS: Бухгалтерія. У зв'язку з цим була розроблена послідовна методика впровадження блокчейн – технології для обліку експортно-імпортних операцій (ЗЕД), який представлено в таблиці 4.

**Таблиця 4. Етапи впровадження блокчейн – технології
в BAS: Бухгалтерію для обліку ЗЕД**

№ з/п	Етап впровадження технології; ціль, основні аспекти
1	Підготовчий етап
	Визначення цілей та масштабу: треба визначити які саме облікові процеси будуть перенесені в блокчейн (реєстрація інвойсів, визнання виручки та облік курсових різниць за МСФЗ)
2	Вибір архітектури: оцінка доцільності використання приватного (для внутрішнього контролю) чи/та консорціумного блокчейну
	Оцінка ризиків та потреб: аналіз поточної ІТ-інфраструктури BAS та проведення оцінки необхідних ресурсів
	Проектно-технологічний етап
	Розробка smart contracts: програмування так званих «розумних контрактів», які самостійно автоматично можуть виконувати облікові дії та генерувати незмінний запис у блокчейні
3	Моделювання даних: визначення структури даних, які будуть записані у блокчейн, це можуть бути хеші документів, суми, валюта, дата та інші. Дуже важливо визначити всі дані, які в подальшому будуть необхідні для вивчення під час формування звітності за МСФЗ
	Розробка API/Middleware: створення інтеграційного модуля для зв'язку системи BAS із нодою обраного блокчейну
	Етап інтеграції та пілотування
	Встановлення та конфігурація: налаштування блокчейн-ноди та встановлення розробленого інтеграційного модуля у BAS-Бухгалтерія
4	Пілотний проект: здійснення тестового прогону на обмеженому обсязі експортних операцій; перевірка коректності запису транзакцій у блокчейні та їх відображення в регістрах бухгалтерської програми
	Тестування на відповідність МСФЗ: проведення аудиту сформованих блокчейн-записів на предмет їх відповідності МСФЗ
	Експлуатаційний етап
	Навчання персоналу: підготовка працівників бухгалтерії та/або фінансових менеджерів до роботи з інтегрованою системою та ознайомлення їх з принципами блокчейн-обліку
	Промислове впровадження: після успішного впровадження блокчейн технології запуск системи у повноцінну експлуатацію для всіх експортно-імпортних операцій
	Моніторинг та аудит: не дивлячись на те, що блокчейн є новітньою технологією, покликаною на зменшення притаманних ручному обліку помилок, впровадження цієї технології в подальшому використанні вимагає постійного моніторингу цілісності даних у блокчейні та проведення регулярного ІТ-аудиту для підтвердження надійності системи.

На сьогоднішній день світова економіка активно розвивається, разом з нею виникають нові норми/стандарти або змінюються вже існуючі. Так, наприклад, Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку у 2024 році було видано МСФЗ 18 «Подання та розкриття у фінансовій звітності», який замінює собою МСБО 1 «Подання фінансової звітності». Новий стандарт має на меті підвищити корисність та порівнянність даних фінансової звітності, особливо Звіту про сукупний дохід. Хоча стандарт набирає чинності з 1 січня 2027 року, використовуватись має ретроспективно, тобто перераховуючи показники порівняльного періоду. У жовтні 2024 року Уряд України схвалив Стратегію впровадження підприємствами звітності про сталий розвиток; документ висвітлює основні завдання, що стоять перед українськими підприємствами щодо складення звітності про сталий розвиток на основі спільних методологічних принципів країн ЄС. Впровадження цієї Стратегії – важлива передумова для України як кандидата на членство в ЄС.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Проведене дослідження, вивчення матеріалу та аналіз даних дозволили досягти щодо узагальнення теоретичних та методологічних засад цифрової трансформації обліку експортних операцій та сформуванню поетапного плану впровадження блокчейн технологій в систему BAS-Бухгалтерія. У підсумку можна сказати що автоматизація обліку докорінно змінює підхід до ведення обліку, надаючи безліч переваг, серед яких централізація управління обліковими процесами, забезпечення високого рівня безпеки та прозорості даних завдяки децентралізованій структурі зберігання даних, оптимізація аналізу великих масивів інформації, прогнозування витрат та багато іншого. Водночас впровадження таких технологій несе в собі ряд викликів, серед яких недостатня цифрова інфраструктура, дефіцит кваліфікованих спеціалістів, необхідність адаптації до нових технологічних процесів. Цифрова трансформація обліку експортних операцій відповідно до вимог МСФЗ – це важливий крок до підвищення конкурентоспроможності

українських експортерів на міжнародних ринках, створення прозорої системи, що формує оперативну, достовірну інформацію для користувачів та слугує для мінімізації помилок і покращення стану обліку зовнішньоекономічних операцій на підприємствах.

Даний напрямок наукової діяльності має стратегічне значення для України з кількох причин. Головні з них – процес євроінтеграції, підвищення конкурентоспроможності країни на міжнародній арені, а також вдосконалення державного обліку. Дослідження в цій сфері сприяють не лише цифровій незалежності України в перспективі, але й забезпечують зміцнення її економічної стійкості.

Література

1. Макаренко А. П., Меліхов Є. В., Удосконалення автоматизації обліку та аудиту виробничих запасів в системі управління підприємством для підвищення ефективності господарської діяльності. *Агросвіт*. 2023. № 20. С. 37-42.
2. Скрипник С. В., Франсук І. Б., Шепель І. В. Особливості автоматизації обліку підприємств у сучасних умовах. *Економіка та держава*. 2020. № 10. С. 39-43.
3. Василюк М. М., Лубинченко О. Е., Кузьмін Т. Л., Іванюк Г-Ю. В. Автоматизація процесів обліку і контролю як чинник прозорості та ефективності управління. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 12. URL: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/642>.
4. Слюсарчук Л. І. Автоматизація облікових бізнес-процесів виробничих підприємств. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 2(53). С. 485-489.
5. Пирог О. В., Колінко Н. О., Бердей Н. В. Зовнішня торговельна позиція України в ЄС: вивчення тенденцій зміни у період дії воєнного стану. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2024. № 2(12). С. 323-332.
6. Коментар ЕАА у відповідь на Post-Implementation Review (PIR) МСФЗ 15 «Виручка від договорів із клієнтами» European Accounting Association (EAA), 2024. URL: <https://eaa-online.org/arc/blog/2024/02/26/eaa->

comment-letter-in-response-to-the-pir-on-ifs-15-revenue-from-contracts-with-customers/.

7. Тімченко, О. Л. Вплив воєнного стану на експорт аграрної продукції з України. *Ефективна економіка*. 2025. № 9.

8. Спільник П., Забігайло В., Забігайло О. Цифрова трансформація в бухгалтерському обліку: тренди та перспективи. *Економічний аналіз*. 2024. № 2. С. 372-384.

9. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 січ. 2018 р. № 67-р. *Офіційний вісник України*. 2018. № 15. Ст. 518. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p> - Text.

10. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права : прийнятий резолюцією 2200 А (XXI) Генеральної Асамблеї ООН від 16 груд. 1966 р. *Офіційний вісник України*. 2007. № 5. Ст. 177. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-87.

References

1. Makarenko, A.P. and Melikhov, Ye.V. (2023), “Improving the automation of accounting and auditing of production inventories in the enterprise management system to increase the efficiency of economic activity”, *Ahrosvit*, vol. 20, pp. 37-42.

2. Skrypnyk, S.V. Fransuk, I.B. and Shepel, I.V. (2020), “Features of enterprise accounting automation in modern conditions”, *Ekonomika ta derzhava*, vol. 10, pp. 39-43.

3. Vasyliuk, M.M. Lubenchenko, O.E. Kuzmin, T.L. and Ivaniuk, H.-Yu.V. (2025), “Automation of accounting and control processes as a factor of transparency and effective management”, *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk*, vol. 12, available at: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/642> (Accessed 10 Nov 2025).

4. Sliusarchuk, L.I. (2025), “Automation of accounting business processes of industrial enterprises”, *Stalyi rozvytok ekonomiky*, vol. 2, no. 53, pp. 485-489.

5. Pyroh, O.V. Kolinko, N.O. and Berdei, N.V. (2024), “Ukraine's foreign trade position in the EU: study of change trends during the period of martial law”,

Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia ta problemy rozvytku, vol. 2, no. 12, pp. 323-332.

6. European Accounting Association (2024), “EAA comment letter in response to the PIR on IFRS 15 Revenue from Contracts with Customers”, available at: <https://eaa-online.org/arc/blog/2024/02/26/eaa-comment-letter-in-response-to-the-pir-on-ifs-15-revenue-from-contracts-with-customers/> (Accessed 14 Nov 2025).

7. Timchenko, O.L. (2025), “Impact of martial law on the export of agricultural products from Ukraine”, *Efektyvna ekonomika*, vol. 9.

8. Spilnyk, P. Zabihailo, V. and Zabihailo, O. (2024), “Digital transformation in accounting: trends and prospects”, *Ekonomichnyi analiz*, vol. 2, pp. 372–384.

9. Cabinet of Ministers of Ukraine (2018), “Concept of development of digital economy and society of Ukraine for 2018–2020 and approval of the plan of measures for its implementation”, *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*, vol. 15, p. 518, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text> (Accessed 10 Nov 2025).

10. United Nations (1966), “International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights”, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-87 (Accessed 10 Nov 2025).

Стаття надійшла до редакції 14.11.2025 р.